

ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Коробчук З. Є.

Бібліографічний опис: Коробчук З. Є. ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ // Якість освіти в умовах змін: наукові пошуки, педагогічна практика та предметні методики : збірник матеріалів І Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Кам'янець-Подільський, 2026. С. 51–53.

Видавець: ГО «Педагогічна платформа «Якість освіти»»

Оригінальні сторінки у збірнику: 51–53

Коробчук Зоряна Євгенівна,

асистент вчителя

Славутська гімназія №5

місто Славута, Шепетівський район, Хмельницька область, Україна

Актуальність проблеми. Одним із пріоритетів сучасної освітньої системи України є створення умов, за яких кожна дитина має можливість отримати якісну освіту незалежно від своїх індивідуальних особливостей та освітніх потреб. У зв'язку з цим особливої уваги потребує питання їхньої соціалізації, що передбачає формування комунікативних умінь, соціальної активності, навичок співпраці та здатності до самостійної взаємодії в суспільстві.

Мета тез – проаналізувати особливості соціалізації дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання, визначити ефективні способи її підтримки та окреслити роль асистента вчителя у створенні сприятливого освітнього середовища для розвитку соціальних навичок учнів.

Основний виклад матеріалу. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами є важливою складовою їхнього розвитку в умовах інклюзивного навчання. Щоденне спілкування з однокласниками, участь у спільних видах діяльності та підтримка педагогів допомагають дитині поступово адаптуватися до шкільного середовища, навчитися взаємодіяти з іншими та відчувати себе повноправним членом колективу. У цьому процесі значну роль відіграє асистент вчителя, який допомагає організувати навчання так, щоб дитина була залучена до спільної роботи з однолітками. Одним із дієвих способів розвитку соціальних навичок є робота в парах і малих групах. Під час виконання спільних завдань діти навчаються домовлятися, висловлювати власну думку, слухати інших та розподіляти обов'язки. Учень з особливими освітніми потребами бере участь у творчих роботах, навчальних проектах або практичних вправах разом з однокласниками. За потреби асистент вчителя підтримує дитину, але не виконує завдання замість неї, а лише допомагає включитися в роботу. Такий підхід сприяє

формуванню впевненості у власних силах і створює позитивний досвід взаємодії з колективом. Не менш важливими є рольові та сюжетні ігри, під час яких діти моделюють різні життєві ситуації. Це можуть бути сценки про покупки в магазині, поїздки в транспорті, спілкування на перерві чи інші знайомі для дітей обставини. Такі вправи допомагають дитині засвоїти правила поведінки, розвинути комунікативні навички та навчитися діяти в різних соціальних ситуаціях. Одночасно однокласники навчаються бути уважними до потреб інших, проявляти терпіння, взаємоповагу та підтримку. У роботі з дітьми з особливими освітніми потребами важливе місце займає фасилітація спілкування. Якщо дитині складно розпочати розмову або підтримати діалог, асистент вчителя ненав'язливо допомагає їй встановити контакт з однолітками, пропонує тему для спілкування чи залучає до спільної діяльності. Велике значення має позитивне підкріплення: навіть незначні успіхи дитини в комунікації варто помічати та підтримувати схвальними словами. Це підвищує самооцінку, зменшує страх помилитися та мотивує до подальшого спілкування. Особливу увагу також слід приділяти емоційному благополуччю дитини. Доброзичлива атмосфера в класі, підтримка з боку педагогів та однолітків, спокійне вирішення конфліктних ситуацій і залучення до позакласних заходів допомагають знизити рівень тривожності та сприяють успішній соціальній адаптації учня. Саме систематична взаємодія всіх учасників освітнього процесу створює умови для формування соціальних компетентностей дітей з особливими освітніми потребами та їхньої повноцінної участі в житті шкільного колективу.

Практичне значення. Викладені у тезах методи можуть бути використані в роботі асистентів вчителів, учителів інклюзивних класів, практичних психологів та інших фахівців, які супроводжують дітей з особливими освітніми потребами під час уроків, позакласних заходів, сприяючи створенню доброзичливої атмосфери та ефективній взаємодії всіх учасників освітнього процесу.

Висновки. Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами є одним із пріоритетних завдань інклюзивної освіти. Важлива роль у цьому процесі належить асистенту вчителя, який забезпечує індивідуальну підтримку учня, сприяє його активній участі в житті класного колективу та розвитку соціальної та громадянської компетентності. Використання сучасних педагогічних методів, співпраця всіх учасників освітнього процесу та створення позитивного інклюзивного середовища є необхідними умовами успішної соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики. Київ : ТОВ «АТОПОЛ», 2016.
2. Синьов В. М., Шевцов А. Г. Основи теорії виховання дітей з особливими освітніми потребами. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018.